

Lainhuudot ja ilmoitusasioiden pöytäkirjojen tietoja

Kuolemajärven maanomistuksia tutkiville ja niistä kiinnostuneille On Merja Rusi koonnut n. 1950 tietoa sisältävän luettelon Rannan tuomiokunnan Ilmoitusasioiden pöytäkirjoista, jotka tosin alkavat jo vuodesta 1827, mutta nyt julkaistava taulukkoa alkaa vuoden 1879 talvikärjästä ja päättyy vuoden 1923 syyskäräjiin, joka on tällä hetkellä viimeinen vapaasti netin kautta tutkittava pöytäkirja.

Taulukko on siis vapaasti käytettävissä, mutta tutkijan on syytä huomioida, että kirjoitus- ja tulkintavirheet ovat aina mahdollisia, joten käyttö ns. omalla vastuulla.

Sata vuotta vanhemmat puhtaaksi kirjoitetut lainhuutopöytäkirjat löytyvät Kansallisarkiston digitoiduista tiedoista: Viipurin hovioikeuden arkiston sisällön mukaan järjestetyt asiakirjat, Rannan tuomiokunnan ilmoitusasioiden pöytäkirjat (Haib).

Valitettavasti puhtaaksikirjoittaja ei ole aina osannut tulkita oikein konseptia vaan pöytäkirjoissa on selkeitä virheitä mm. kylien ja hakijoiden nimissä. Lisäksi tilanosat on toisinaan merkitty melko sekavasti ja eri huutokerroilla merkintätapa vaihtelee. Vanhimmissa pöytäkirjoissa myös käsiala on joskus hyvinkin vaikeaselkoista. Tietoja kannattaakin verrata rippikirjojen, henkikirjojen ja maarekisterin tietoihin.

Lainhuutopöytäkirjat sisältävät huudettavan tilan tietojen lisäksi myös rajamerkkejä palstahuudoissa, silloin kylän maista ja maastosta löytyy mielenkiintoisia tietoja, joiden perusteella voi onnistua paikantamaan palstan tarkastikin. Yleensä ensimmäiseen lainhuutoon sisältyy sukuselvitys, kauppakirjoja, kiinnekirjoja sekä omistushistoriaa, lisäksi lainhuudossa voi olla mukana testamentteja, lahjakirjoja, eläkesopimuksia sekä haasteita ja kanteita. Joskus kauppakirja sisältää jopa luettelon kauppaan kuuluvasta irtaimistosta eläimiseen. Silloin kun venäläinen maanomistaja myi maata, niin pöytäkirjassa on toisinaan myös passin tiedot tarkan sukuhistorian lisäksi. Jos ensimmäiseen lainhuutoon sisältyy ehtoja esim. omistusoikeuden epäselvyyden takia, niin nämä tarkentavat tiedot ovat seuraavissa lainhuudoissa. Lainhuutopöytäkirjoissa on myös kärjäoikeuden myöntämiä kuulutuslupia lehtiin, mikäli lainhuutoa ei voitu käsitellä vaikkapa puuttuvan omistushistorian takia.

Lainhuutoasioiden jälkeen pöytäkirjoihin merkittiin kiinnitysasiat, rekisteröintiasiat, holhousasiat sekä muutamia avioehtojakin, joissa lueteltiin tarkasti avioituvan naisen omaisuus. Rekisteröinneissä vahvistettiin esim. torppien ja mäkitupien vuokrasopimuksia. Holhousasioissa käsiteltiin tavallisten holhouspäätösten lisäksi myös uskottujen miesten nimitys tavoittamattomissa olleiden ja Suomesta pois muuttaneiden venäläisten maanomistajien omaisuuden, velkojen ym. selvittämiseksi.

Silloin jos kiinnitysasioissa käsiteltiin eläkkeen turvaamista kiinnityksellä, niin liitteenä oleva eläkesopimus saattoi olla hyvinkin yksityiskohtainen. Siinä voitiin luetella tarkasti esim. rukiin, ohran, perunoiden, äsken lypsetyn maidon, sokerin, kahvin ja teen määrä. Luettelosta löytyy myös miten paljon kaalia, suolakalaa tai lihaa eläkkeeseen kuului sekä vuosittaiset vaatteet, vaikkapa supikaskengät, hattu, rukkaset ja lampaanvillan sekä pellavan määrä. Polttoöljy, saippua ja tupakka sekä valmiiksi lämmitetty huone kuuluivat sopimukseen ja toisinaan lisäksi hevonen tarpeellisiin kirkko- ja myllyreissuihin. Joissain eläke- tai lahjakirjoissa oli jopa mainittu nimeltä sopimukseen sisältyvä lehmä (Sokuri, Kukka) tai että keskimmäisen omenapuun sato kuului eläkkeeseen.

Löytämisen iloa ja onnistumisen kokemuksia tutkimusmatkalle historiaan!